

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бик І.С. Теорія і практика перекладу // Тексти лекцій для студентів факультету міжнародних відносин Львівського національного університету ім. І. Франка // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.franko.lviv.ua/faculty/intrel/>.
2. Великий німецько-український словник / В. Мюллер. Київ. Чумацький Шлях, 2005. – 787 с.
3. Готлиб К.М. Междязычные аналогизмы французского происхождения в немецком и русском языках: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Новосибирск, 1966.
4. Готлиб К.Г. Німецько-руський і русько-німецький словарь “ложных друзей переводчика”. – М.: Изд-во Советская энциклопедия, 1972. – 398 с.
5. Готлиб Карл Генрих Маврикий. Німецько-руський і русько-німецький словарь “ложных друзей переводчика” / Карл Генрих Маврикий Готлиб. – М.: Советская энциклопедия, 1972. – 448 с.
6. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. – Київ-Кременчук, 1999.
7. Кияк Т.Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://prints.zu.edu.ua/1545/1/84.pdf>.
8. Коваленко А.Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. – Київ, 2002.
9. Кочерган М.П. Краткий словарь русско-украинских межъязыковых омонимов // Русск. язык и лит. в средн. учебн. заведениях УССР. – 1991. – № 7.
10. Сухенко К.М. Лексичні проблеми перекладу. – К., Вид-во Київ. ун-ту, 1972.
11. Циткина Ф.А. Терминология и перевод (к основам сопоставительного терминоведения). – Львов: ЛГУ, 1988.
12. Auch ein Wagen der Feuerwehr wurde in Folge der Unwetter schwer beschädigt // [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.focus.de/fotos/auch-ein-wagen-der-feuerwehr-wurde-in-folge-der-unwetter-schwer_mid_612622.html.
13. Ausbruch des Kilimandscharo erwartet - Militars bereiten Rettungsoperation vor // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://de.rian.ru/society/20090505/121451934.html>.
14. Augsburg: Feuer auf dem Dach der Uni-Mensa // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.augsburger-allgemeine.de/augsburg/Augsburg-Feuer-auf-dem-Dach-der-Uni-Mensa-id14847201.html>.
15. Besuch aus den USA // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.berliner-feuerwehr.de/staaten.html>.
16. Die Feuerwehr kommt // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.marienschule-marienfild.de/aktionen/die-feuerwehr.html>.
17. Die Freiwillige Feuerwehr in der Gemeinde Eichthig // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.eichthig.de/Feuerwehr.html>.
18. Die nachstgelegene Feuerwehr wurde nach schwerem Unfall nicht alarmiert // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.maerkscheallgemeine.de/cms/beitrag/11930164/60889/Die-nachstgelegene-Feuerwehr-wurde-nach-schwerem-Unfall-nicht.html>.
19. Gro?wörterbuch Deutsch als Fremdsprache. Lanfenscheidt. –Berlin, 2003. – 1253 S.
20. Feuer im Dachstuhl // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.berliner-feuerwehr.de/berlin/feuer-im-dachstuhl-id14847201.html>.

21. Feuerwehr-Dienstvorschrift 10. Die Tragbaren Leitern // [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.bbk.bund.de/nn_398028/DE/06_Fachinformationsstelle/03_Vorschriften_und_Richtlinien/06_Volltext_FwDV/FwDV_2010,templateId=raw,property=publicationFile.pdf/FwDV%2010.pdf.
22. Libysche Rebellen trotzen, Nato attackiert Konvoi // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.stern.de/politik/libysche-rebellen-trotzen-nato-attackiert-konvoi-1678168.html>.
23. Operation “Knallfrosch”: Feuerwehr ubt für den Ernstfall // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.newslick.de/index.jsp/menuid/2162/artid/9123505>.
24. Operation und Aufwachraum // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.st-bernhard-hospital.de/de/medizinische-kompetenzen/anaesthesiologische-klinik/operation-und-aufwachraum.html>.
25. Schlauche und Feuerwehr // [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.feuerwehrschulen.niedersachsen.de/live/live.php?navigation_id=24859&article_id=86127&psmand=188%29.
26. Zentrale Schlauchwerkstatt // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.feuerwehr-heidenheim.de/index.php?seite=zsw>.

УДК 004.4

Дмитро МАСЛЮК

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ ПЕРЕКЛАДУ

В даній статті проведений огляд спеціалізованого програмного забезпечення у роботі перекладача, аналіз переваг та недоліків його застосування, наведені проблеми з якими стикається сучасний перекладач і способи їх вирішення.

Ключові слова: переклад, програмне забезпечення, машинний переклад, автоматизований переклад, пам'ять перекладів, локалізація.

Професія перекладача стає дедалі популярнішою. Внаслідок цього, у всьому світі зростає кількість навчальних закладів, які пропонують навчальні програми з підготовки майбутніх перекладачів. Крім цього, існує чимало досліджень, які не лише розглядають способи вдосконалення навчання перекладачів, але й враховують попит на ринку праці. Деякі праці звертаються до важливості технологій у роботі сучасних перекладачів, і появи нової професії – перекладача-локалізатора. Дедалі очевиднішим стає те, що перекладач змінив ручку та паперовий листок на більш ефективні

пришвидшує переклад при роботі з текстами, які повторюються, завдяки використанню пам'яті перекладу (англ. translation memory (TM)) або ж використовуючи сформовану термінологію. Інструменти управління термінологією особливо помічні при роботі із об'ємними перекладами. Проте інструментів АП недостатньо для отримання кінцевого продукту. Безперечно, вони допомагають у роботі перекладача, але вони не створюють "з нуля" специфічний формат, який замовив клієнт. Хоча у більшості випадків, Microsoft Word буде стандартом, часто клієнти хочуть отримати переклад у більш вишуканому вигляді, наприклад у форматі PDF. Звичайно, клієнт завжди зможе звернутися до інших фахівців, щоб вони виконали цю роботу, проте перекладач, який здатний виконати переклад, виконаний згідно всіх параметрів, має перевагу отримати цікавіші і складніші завдання, ніж ті, хто шукає роботу, де потрібно "лише" зробити переклад.

Програмне забезпечення для перекладу було предметом обговорення багатьох дослідників. У своїх працях вони здебільшого аналізують виключно програмне забезпечення для АП, не згадуючи інше широко розповсюджені засоби, такі як редактори зображень чи інструменти PDF. Завданням цієї статті, є представити короткий огляд чималої різноманітності електронних інструментів для Windows, які роблять переклад легшим і швидшим, і завдяки яким перекладач може гідно конкурувати на сучасному ринку праці.

Електронні інструменти для перекладача. Серед важливих чинників які впливають на використання програмного забезпечення є наявність ліценції на його використання, та його вартість. Відповідно існує програмне забезпечення двох типів: відкрите програмне забезпечення/безкоштовне та закрите програмне забезпечення/патентоване. В дані статті представлено програмне забезпечення наступних типів:

Платне: програмне забезпечення, яке продається за кошти, зазвичай, у спеціалізованих роздрібних магазинах або через Інтернет.

Відкрите: різновид програмного забезпечення, яке можна використовувати, копіювати, змінювати і поширювати без будь-яких обмежень. Зазвичай воно є безкоштовне.

Безкоштовне: програмне забезпечення захищене авторським правом, яке безкоштовно надається для користування на необмежений період часу.

Умовно безкоштовне: програмне забезпечення, за яке користувач повинен заплатити, після певного пробного періоду використання, зазвичай, це не більше 30 днів.

Текстові редактори. Текстові редактори є основними інструментами для перекладача, оскільки з їх допомогою можна легко набирати текст перекладу. Зазвичай, клієнт вимагає файли у форматі текстових редакторів, найбільш популярним форматом є Microsoft Word (.doc). Текстові редактори містять корисні вбудовані підпрограми перевірки орфографії та граматики.

Іншою корисною рисою текстових редакторів є здатність підраховувати кількість слів, символів в документах. Проте існують інші програми, такі як CATCount (<http://www.catcount.com>, безкоштовне ПЗ) та AnyCount (<http://www.anycount.com>, умовно безкоштовне ПЗ), які можуть підрахувати кількість слів у документах такого формату як RTF, HTML або PDF. На даний час найбільш популярними текстовими редакторами є Microsoft Word (<http://office.microsoft.com/word>, платне ПЗ) та OpenOffice.org Writer (<http://www.openoffice.org>, відкрите ПЗ).

Електронні словники та енциклопедії. Одним із базових умінь перекладача є досконале знання мов з якими він працює. Проте, не завжди носій мови має ґрунтовні знання рідної мови, тож зрозуміло, що перекладач повинен звертатися до надійних джерел для перевірки термінології і правопису. Електронні словники є зручні тим, що швидко надають потрібну інформацію, і є портативними в порівнянні із своїми друкованими аналогами. Англійські двомовні і одномовні електронні словники, такі як Oxford чи Collins, дають можливість прочитати і почути вимову більшості виразів, віднайти вирази чи поєднання слів, з якими вживається потрібне перекладачеві слово, побачити його етимологію.

До безкоштовних словників належить Merriam-Webster's Online Dictionary and Thesaurus (<http://www.m-w.com>). За допомогою гіпертекстових посилань користувач може швидко переходити від одного слова до іншого.

Щодо електронних енциклопедій, то багато користувачів Інтернету вважають Вікіпедію (<http://www.wikipedia.org>) однією з найкращих, тому що статті наповнюються людьми з усього світу. Це може априорі означати недостовірність на ненадійність даних, проте дослідження показують, що Вікіпедія наближається до рівня Британіки у точності наукових даних. Так як, будь-хто може там створити чи редагувати статті, у Вікіпедії можна знайти такі теми, яких немає в інших комерційних енциклопедіях. Вікіпедія перебуває у постійному розвитку, тож зміст статей здебільшого є оновленим. До того ж статті Вікіпедії написані багатьма мовами, хоча найширший перелік тем представлено англійською мовою.

Інструменти для Інтернету. Інтернет – це спосіб передачі інформації з одного комп'ютера на інший. Велика кількість інформації, яка є доступною у всесвітній мережі, можна віднайти за допомогою спеціального протоколу, відомого як гіпертекстовий трансферний протокол (англ. http). Для того щоб користуватися Інтернетом, потрібне відповідне програмне забезпечення відоме як «браузер». На сьогодні популярними браузерами є Internet Explorer (<http://www.microsoft.com/windows/ie/default.mspx>, безплатне ПЗ), Mozilla Firefox (<http://www.mozilla.com/firefox/>, відкрите ПЗ), Opera (<http://www.opera.com/>, відкрите ПЗ), Google Chrome (<http://www.google.com/chrome>, безплатне ПЗ).

Програмне забезпечення для роботи з електронною поштою. Розповсюдження Інтернету фактично замінило традиційне листування електронним. Більшість користувачів Інтернету використовують безкоштовні послуги електронного листування Hotmail, Yahoo!, Gmail та інші, але для кращого впорядкування вхідних листів, варто використовувати такі програми як Microsoft Outlook (<http://www.microsoft.com/outlook>, платне ПЗ), Mozilla Thunderbird (<http://www.mozilla.com/thunderbird/>, відкрите ПЗ) або Eudora (<http://www.eudora.com/>, умовно безплатне ПЗ). Ці програми дозволяють керувати електронними листами і одержувати пошту з віддаленого сервера. Також, можна завантажувати листи практично з будь-яких з поштових серверів завдяки FreePOPs (<http://www.freerops.org>, відкрите ПЗ).

Пошук інформації. Часто перекладачеві потрібно дослідити теми, з якими вони працюють, і для заповнення прогалін у своїх знаннях вони можуть скористатися пошуковими системами Google (<http://www.google.com>), AltaVista (<http://www.altavista.com>), Rambler.ru (<http://www.rambler.ru>), Meta (<http://www.meta.ua>) та інші. В будь-якому випадку для одержання бажаного результату, перекладач повинен застосовувати логічне мислення. Корисною стратегією пошуку буде введення у вікно пошуку "терміну" або визначення "терміну".

Спеціалізовані бази даних. Існує величезний об'єм інформації, який не опрацьовують пошукові системи, так званий "невидимий Інтернет". Більшість невидимого Інтернету містить у собі власні бази даних з обмеженим доступом до них. Для прикладу деякі наукові та медичні Інтернет бази даних: Web of Knowledge (<http://www.isiwebofknowledge.com/>), SCOPUS (<http://www.scopus.com/scopus/home.url>), PubMed (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?CMD=Limits&DB=PubMed>). На жаль, користуватися ними можна лише з комп'ютерів університетів, де вони створені, або ж оплативши дорогий абонемент.

Редактори зображень. Коли ми маємо перекладаємо документи чи художні твори, то маємо справу здебільшого з текстом. Проте, коли перекладач працює з Інтернет сторінками, журналами, дуже часто йому потрібні навички редагування зображень, бо вони мають графіку. Основні функції редагування надає Microsoft Paint, проте для більш складної графіки варто освоїти Photoshop (<http://www.adobe.com/products/photoshop/>, платне ПЗ), PhotoFiltre (<http://www.photofiltre.com/>, відкрите ПЗ) і GIMP (<http://www.gimp.org/>, відкрите ПЗ). Тим, хто постійно працює із зображеннями рекомендовано такі програми огляду як: ACDSee (<http://www.acdsee.com/>, умовно безкоштовне ПЗ), IrfanView (<http://www.irfanview.com/>, безкоштовне ПЗ), XnView (<http://www.xnview.com/>, безкоштовне ПЗ) або Picasa (<http://picasa.google.com/>, безкоштовне ПЗ).

Системи пам'яті перекладу. Процес перекладу певних текстів, як вже було вище згадано, можна пришвидшити завдяки використанню пам'яті перекладу. Основне завдання пам'яті перекладу полягає в повторному використанні готових частин перекладу, які уже зроблені, і які можна використати для нових документів. Потрібно знати переваги та недоліки використання пам'яті перекладу, перш ніж починати переклад, бо вона буде малоефективна для мало повторюваних текстів, таких як оповідання, романи, де художній підхід є більш важливим ніж відповідність термінології. На сьогоднішній день найбільш популярна система пам'яті перекладу – це SDL Trados (<http://www.trados.com/>, платне ПЗ), програма, наявність якої вимагають багато клієнтів. Проте існують інші дешевші засоби, такі як: Wordfast (<http://www.wordfast.com/>, платне ПЗ) або DejaVu (<http://www.atril.com/>, платне ПЗ), а також безкоштовні альтернативи, наприклад OmegaT (<http://sourceforge.net/projects/omegat>). Більшість програм автоматизованого перекладу розроблені для роботи з текстовими документами, але тепер багато з них підтримують презентації PowerPoint та інші формати.

Інструменти для термінології. Відповідність термінології є критично важливою, при виконанні групового перекладу, або при роботі з об'ємним проектом. Тому, було б добре, щоб текст-першоджерело був попередньо опрацьований і було укладено список важливих термінів, для уникнення проблем з термінологією тоді, коли робота над проектом вже розпочалася. Для цього можна використати WordSmith (<http://www.lexically.net/wordsmith/>, безкоштовне ПЗ) або AntConc (http://www.antlab.sci.waseda.ac.jp/antconc_index.html, безкоштовне ПЗ). Хорошим інструментом для формування багатомовної бази термінів є MultiTerm (<http://www.trados.com/en/>, платне ПЗ).

Інструменти для локалізації Інтернет сторінок. Наявність багатомовної Інтернет сторінки є одним із ключових факторів залучення нових потенційних клієнтів, тому на даний час локалізація Інтернет сторінок стає дуже популярною на ринку. Хоча перекладачеві не завадить мати базові знання синтаксису HTML, завдяки потужним редакторам сайтів, таким як Dreamweaver (<http://www.adobe.com/products/dreamweaver/>, платне ПЗ) чи NVU (<http://www.nvu.com/>, відкрите ПЗ), це не обов'язково. Крім того, інструменти автоматизованого перекладу для локалізації сайтів Trados TagEditor (<http://www.trados.com/en/>, платне ПЗ) і Catscradle (<http://www.stormdance.net/software/catscradle/overview.htm>, безкоштовне ПЗ) дозволяють зберегти оригінальне макетування, запобігаючи помилковій модифікації HTML тегів. Вони також дозволяють використання термінологічних словників, пам'яті перекладу, переглядати одночасно первинні і кінцеві, переглядати переклад в браузері.

Інструменти для локалізації програмного забезпечення. При локалізації Інтернет сторінки, помилка не матиме такого серйозного наслідку, як при локалізації програмного забезпечення, внаслідок чого програма буде неправильно працювати, або ж взагалі не працюватиме. Для перекладу програмного забезпечення використовують Alchemy Catalyst (<http://www.alchemysoftware.ie/>, платне ПЗ) і Passolo (<http://www.passolo.com/>, платне ПЗ); серед альтернатив Resource Hacker (<http://www.angusj.com/resourcehacker/>, безкоштовне ПЗ) і PE Explorer (<http://www.heaventools.com/>, умовно безкоштовне ПЗ).

Для локалізації відеогри, важливо знати, що багато компаній розміщують тексти у таблицях. Тож для локалізації такого продукту потрібні редактори таблиць Microsoft Excel (<http://www.microsoft.com/Excel/>, платне ПЗ) або OpenOffice.org Calc (<http://www.openoffice.org/>, відкрите ПЗ).

Інструменти для субтитрів. Аудіовізуальний переклад є одним із найбільш нових і складних напрямків перекладу. Перекладачеві потрібно буде досить творчим, щоб синхронізувати рухи губ і переклад, або ж у випадку із субтитрами надати глядачу достатньо часу, для прочитання субтитрів. Для роботи потрібно одна з наступних програм: VisualSubSync (<http://visualsubsync.corecodec.org/>, безкоштовне ПЗ) або Sabbu (<http://www.sabbu.com/en/index.html>, відкрите ПЗ). Якщо знадобиться редагувати відео чи аудіо, тут стануть у пригоді Adobe Premiere Pro CS5.5 (<http://www.adobe.com/products/premiere.html>, платне ПЗ), VirtualDub (<http://www.virtualdub.org/>, безкоштовне ПЗ), Audacity (<http://audacity.sourceforge.net/>, безкоштовне ПЗ).

Системи машинного перекладу. Технологія машинного перекладу постійно вдосконалюється і на сьогодні досягнуто досить прийнятних результатів. Проте, це не слід трактувати як спосіб вирішення комунікативних бар'єрів. Хороші результати досягаються при роботі з простими текстами, такими як прогноз погоди. Але без кінцевого редагування перекладачем, текст буде не завжди точним і зрозумілим. Існує чимало безкоштовних онлайн систем машинного перекладу: Altavista's Babelfish (<http://babelfish.altavista.com/>); Systran (<http://www.systransoft.com>), Google Translate (<http://translate.google.com.ua/>), Power Translator (<http://www.avanquest.com/>) та інші.

Інструменти для файлів формату PDF. Файли формату PDF використовуються тоді, коли важливо не змінювати кінцевий вигляд документа. Він вважається найкращим вирішенням для друку. Його перевага в тому, що відсутній ризик зміни формату незалежно від програмного забезпечення, яким відкривається файл.

Для читання файлів PDF використовують Acrobat Reader (<http://get.adobe.com/reader/>, відкрите ПЗ) і альтернативне, швидше у роботі Foxit Reader (<http://www.foxitsoftware.com/pdf/reader/>, відкрите ПЗ).

Щоб створити PDF файл можна використати текстовий редактор OpenOffice.org Writer, Acrobat Professional (<http://www.adobe.com/products/acrobatpro/>, платне ПЗ) або PDFCreator (<http://sourceforge.net/projects/pdfcreator/>, відкрите ПЗ).

Іноді клієнт надсилає перекладачеві текст у PDF і хоче отримати переклад у тому ж форматі. Тоді варто конвертувати файл PDF у текстовий редактор і зробити необхідні зміни. Слід зазначити що при наявності в документі таблиць, графіки, макетування не завжди зберігається. Добрими програмами конвертерами є Solid Converter (<http://www.solidpdf.com/>, умовно безкоштовне ПЗ) та ABBYY PDF Transformer (<http://www.abbyy.com/pdftransformer/>, умовно безкоштовне ПЗ).

Також можна редагувати самі файли PDF, для цього використовують редактори Infix PDF Editor (<http://www.iceni.com/infix.htm>, умовно безкоштовне ПЗ) і Foxit PDF Editor (<http://www.foxitsoftware.com/pdf/editor/>, умовно безкоштовне ПЗ).

Висновок. Дана стаття повинна показати важливу роль комп'ютера у роботі перекладача. Навіть ті, хто не мають бажання навчитися використовувати комп'ютер, повинні визнати його потенційні переваги. На сьогоднішній день перекладач без комп'ютера – це людина, яка не може конкурувати на ринку праці. Звичайно, комп'ютер не є найважливішим чинником для роботи перекладача, але й далеко не останнім.

Тут було представлено поширене програмне забезпечення для операційної системи Windows, яке використовується перекладачами. Отож, подальші дослідження повинні зосереджувати свою увагу не лише на дослідженні і описі сучасних електронних інструментів для цієї операційної системи, але також на представленні програм для перекладу, які призначені для інших популярних операційних систем, таких як Linux і Macintosh, і перспективи їхнього застосування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Austerhuhl, Frank (2001) *Electronic Tools for Translators*. Manchester: St. Jerome.
2. Belluomini, D. (2006). Translation by machine: a bridge across the multicultural gap.
3. Biau Gil, Jose Ramon and Pym, Anthony (2006) "Technology and translation (a pedagogical overview)".
4. Esselink, Bert (2008) *A Practical Guide to Localization*. Amsterdam: John Benjamins.
5. Hutchins, J. (1999). The development and use of machine translation systems and computer-based translation tools. *International Symposium on Machine Translation and Computer Language Information Processing*.
6. Hutchins, W. John. (2009). *Computer-based Translation Systems and Tools*.
7. Hutchins, W. John. (2007). *The State of Machine Translation in Europe and Future Prospects*.

8. Kay, Martin. *History of machine Translation*.
9. Lehman-Wilzig, S. (2001). Babbling our way to a new babel: Erasing the language barriers.
10. McKay, Corinne (2006) "Free and Open Source Software for Translators".
11. Noguera, Danilo (2002) "Translation Tools Today: A Personal View" *Translation Journal* 6 (1) // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://accurapid.com/journal/19tm.htm>.
12. Pym, Anthony (2003) "Redefining Translation Competence in an Electronic Age. In Defence of a Minimalist Approach."
13. Rico Perez, Celia. *From Novelty to Ubiquity: Computers and Translation at the Close of the Industrial Age*.
14. Somers, Harold (1997) "A Practical Approach to Using Machine Translation Software: 'Post-editing' the Source Text".
15. Somers, Harold (2003) "The translator's workstation". In: Somers, Harold (ed.) *Computers and Translation. A translator's guide*, 13-30. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

УДК 141.5(477)“18/19”

Олег ПОЦЮРКО

Львівський державний університет внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ У ФІЛОСОФІЇ ІВАНА ФРАНКА

В статті досліджується філософська спадщина І. Франка, зокрема твори, в яких порушується проблема свободи. Розглядається питання теоретичного усвідомлення письменником таких аспектів феномена свободи, як свобода і сваволя, свобода і егоїзм. Аналізується франкове розуміння проблеми емансипації. Вивчається його позиція відносно того, що "особа стає свободною лише вступаючи в реальні зв'язки з усією системою суспільних відносин". Обґрунтовуються спроби І. Франка підтвердити значущість свободи (політичної) для формування ідей національного єднання.

Ключові слова: свобода, сваволя, емансипація, політична свобода.

Постановка проблеми. Актуальність нашого дослідження, зважаючи на розвиток сучасної української філософії, зумовлена потребою вивчення ролі та значення концепції свободи Івана Франка у процесі становлення української національної ідеї та нового розуміння філософії свободи.

Завданням статті є дослідження проблеми свободи, її постановки та розв'язання у філософії Івана Франка, та вплив його бачення на подальший розвиток української філософії.

Об'єктом нашого дослідження стала творча спадщина Івана Франка. Предметом статті є вивчення франкового способу вирішення проблеми свободи.

Стан дослідження. Серед проблем творчої спадщини Івана Франка, видається, проблема свободи є найменш дослідженою та вивченою. Окремі її аспекти розглядали у своїх наукових працях такі дослідники, як П. Берко [1], М. Іванишин [2], М. Нечиталюк [4], А. Пашук [5]. Однак, вищезгадані науковці зосереджують свою увагу виключно на соціально-економічних аспектах проблеми свободи, не досліджуючи належним чином питання національно-духовного виміру свободи у творчості І. Франка.

Виклад основних положень. Свобода – настільки безсумнівна цінність, що в шеренги її співців намагалися стати майже всі письменники і мислителі, і всі вони вважали себе оборонцями свободи. Не оминув цю проблему й Іван Франко. "По-енциклопедичному універсальна творчість І. Франка є потужним і невичерпним джерелом для стимулювання наукової свідомості та поглиблення її основ" [2, с. 104].

Іван Франко аналізує цілу низку питань, які є сутнісними характеристиками людини в її реальному бутті у різних історичних епохах. Людина – дуже багатий і різноманітний світ різних уподобань, потреб, вимог тощо. Проте, головне полягає ще й у тому, що людина прагне утвердити в своєму житті свободу, рівність і братерство, які звучали ще в часи французької революції 1789 р. "Всі вони якнайтісніше в'яжуться з собою, взаємно обумовлюються. Без свободи нема ні рівності ні братерства; без рівності нема свободи; без братерства, дружності – рівність і свобода на ніщо не здадуться" [6, с. 135].

І. Франко розглядає проблеми свободи, рівності і братерства не тільки в загальному світовому масштабі, а й щодо українського народу. Звичайно, свобода, рівність і братерство – це вимоги, які мають свої специфічні особливості реалізації в історичній долі того чи іншого народу. Українці були поневолені ярмом чужинців, а український селянин став безпросвітним тяглом під пануванням поміщика "свого" або чужинця-зайди. І. Франко ставить питання про визволення народу, а тоді на цій підставі – окремої людини:

"Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздорожку,
Людським презирством ніби струпом вкритий!

...
Невже тобі на таблицях залізних
Записано в сусідів бути гноєм,
Тяглом у поїздах їх бистроїздих?" [8, с. 210].

Така історична доля українського народу серед інших народів, і такою її треба сприймати, шукаючи вихід і шляхи його визволення. "І. Франко